

STEENUILEN 2023

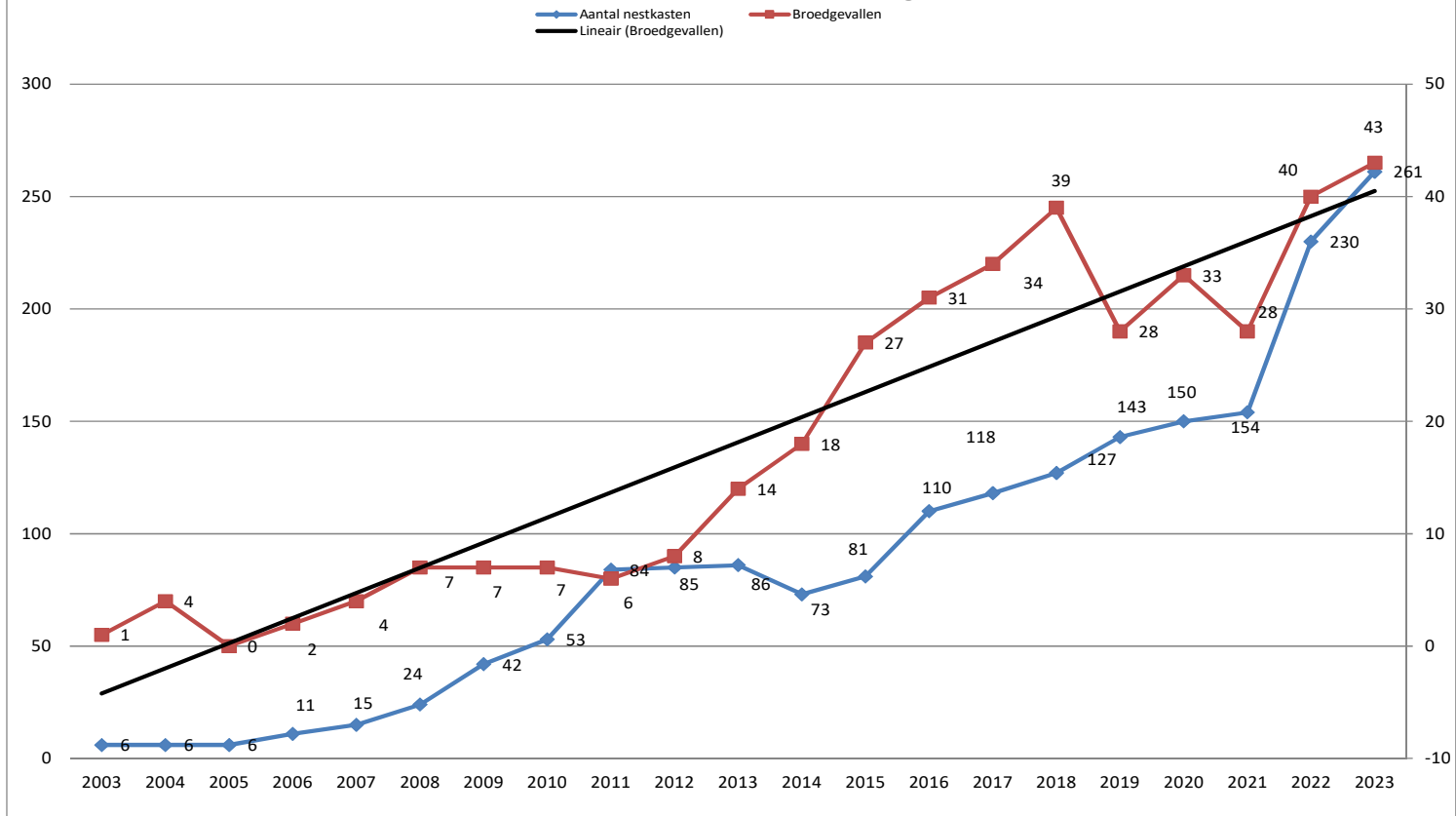
In ons vorige nummer kon je lezen hoe de Kerkuilen in 2023 alle recordcijfers in onze regio verbeterden. Nog nooit ging het zo goed met de Kerkuil in West-Vlaanderen. Dit kwam ongetwijfeld in de eerste plaats door het goede (veld)muizen-aanbod. Ook de aanwezigheid van broedende Velduilen in de streek van Lampernisse wees in die richting. Maar was het ook een succesjaar voor onze Steenuil?

Een onvoldoende goed beeld van het broedsucces én aanwezigheid in de regio

Het antwoord op de vraag of het ook een succesjaar was voor onze Steenuil in de regio kunnen we niet eenduidig beantwoorden. Hiervoor hebben we een onvoldoende goed beeld van het broedsucces van de Steenuil in onze regio én van zijn aanwezigheid. Terwijl we voor de Kerkuilen

bijna een gebiedsdekkend aantal nestkasten hebben, is dit bij de Steenuil niet het geval. Enkel voor het grondgebied van Veurne is dit min of meer gerealiseerd (de laatste paar jaren toch). De aanwezigheid van Steenuilen meet je echter zeker niet alleen op basis van de aanwezigheid in nestkasten, maar vooral door een inventarisatie te maken van de territoria in het gebied. Dit hebben we al één keer uit-

Aantal nestkasten versus broedgevallen

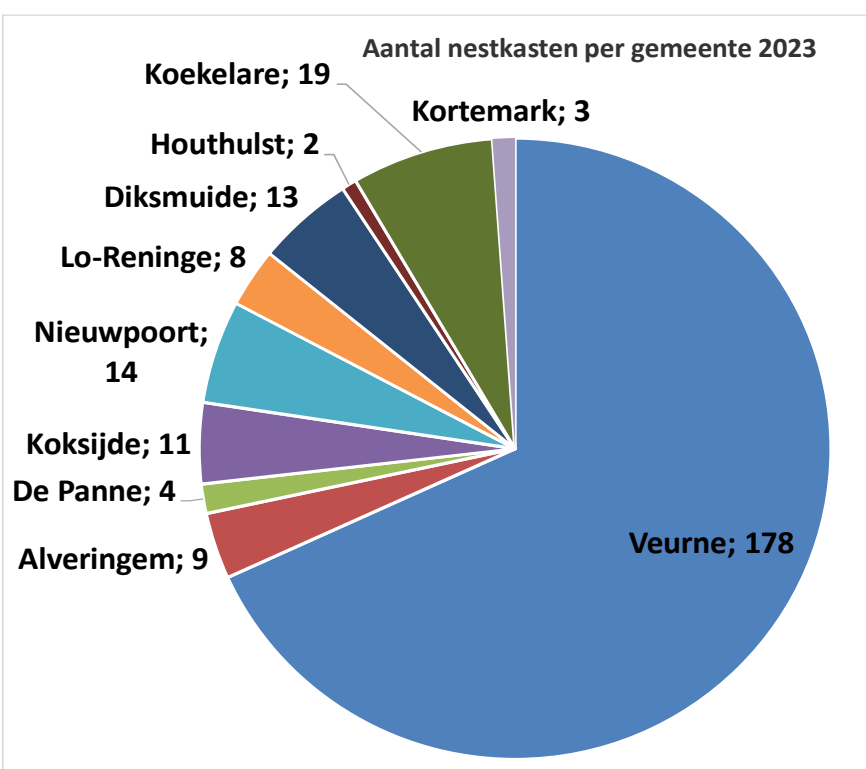
gevoerd, weliswaar gespreid over een lange periode. In een volgend nummer gaan we hier dieper op in. Het is de bedoeling om in de toekomst voor ons werkingsgebied een afdoend beeld te krijgen van de populatie Steenuilen.

Nog steeds in stijgende lijn

Zowel onze broedgevallen als het aantal nestkasten gaan nog steeds in stijgende lijn. Het aantal broedgevallen steeg lichtjes met 7,5 % tot 43. Het aantal nestkasten stootte door tot 261. 178 hiervan zijn geplaatst in Veurne, 83 in onze andere projectgemeenten. Het nestgemiddelde was met 2,68 pulli iets beter dan in 2022 (2,58) maar toch iets minder dan in 2021 (2,73). De records uit 2000 (3,29) en vooral de 3,69 uit 2014 zijn evenwel nog veraf.

Lichte stijging van het aantal broedgevallen in Veurne

Het aantal broedgevallen steeg in Veurne met 9 % tot 34. Een aantal nestkasten van vaste koppels overleefde de winter niet en dit zorgde er-

voor dat die koppels niet hebben gebroed (in de nestkast).

We checkten afgelopen winter onze bezette nestkasten om dergelijke voorvallen te vermijden. Op een zevental locaties was er aanwezigheid maar geen broedgeval. Op een zestal locaties verloren we het broedgeval. Dat is uitermate jammer, en de oorzaak is niet altijd heel duidelijk. Op sommige locaties kon degra-

datie van het biotoop worden vastgesteld, soms ook niet. De toekomst zal uitwijzen of die locaties definitief verloren zijn of niet. Houtem en Bulskamp zijn kampioen in 2023 met beide zeven broedgevallen in nestkasten. Avekapelle-Zoutenaie (0) en Veurne (1) doen het pover. De problematiek van de mislukte broedgevallen bespreken we verder in dit artikel.

2023								Gemeente
BG	CBG	VBG	MBG	BB/A	pulli	nk	bezet	
1	1			1	2	21	10%	Veurne
2	2				6	5	40%	Booitshoeke
0	0			2		15	13%	Avekapelle Zoutenaie
4	3	1			7	12	33%	Eggewaartskapelle
4	4			2	9	22	27%	Steenkerke
7	5		2		15	20	35%	Bulskamp
5	3		2	1	9	34	18%	Beauvoorde
7	4	1	2		12	33	21%	Houtem
4	3	1		1	7	16	31%	De Moeren
34	25	3	6	7	67	178	23%	Veurne
BG = broedgeval, CBG = gecontroleerd, VBG = vastgesteld, MBG = mislukt BB/A = braakballen of aanwezigheid, nk = nestkast								

Laag bezettingspercentage?

Het aantal nestkasten is in Veurne tussen 2021 en 2023 met 90 stuks gestegen. Geen wonder dat dit het beeld van het bezettingspercentage in het algemeen vertekende. We bleven in 2023 steken op een magere 20 % en voor Veurne 26 %.

Het hoogste bezettingscijfer werd in 2015 behaald met 36 % (na de veldmuizenpiek in 2014). Het is wel interessant om de bezettingscijfers per jaar van plaatsing eens van dichtbij te bekijken. We krijgen hiermee een totaal ander beeld. Hierbij valt op dat nestkasten toch een vijftal jaar nodig hebben vooraleer ze een mooi bezettingscijfer behalen (enkel 2010 valt wat tegen met een beperkte 20 %).

Het cijfer werd berekend op basis van de bezetting van de laatste vier jaar. Geduld is dus ook hier een mooie deugd!

Jaar	# nk	# bezet	% bezet
2002	3	1	33%
2006	2	1	50%
2007	4	3	75%
2008	9	4	44%
2009	19	12	63%
2010	10	2	20%
2011	12	6	50%
2012	2	0	0%
2014	4	2	50%
2015	8	3	38%
2016	10	3	30%
2017	6	1	17%
2019	1	1	100%
2021	13	2	15%
2022	73	8	11%
2023	14	0	0%
	190	49	26%

Stijgend nestgemiddeld, teken van een goed muizenjaar?

In het vorige nummer van De Kerkuil kon je lezen dat het voor onze regio (en ook voor de hele provincie West-Vlaanderen) een absoluut recordjaar was voor de Kerkuilen. Op het gebied van muizen zat het dus prima. Alhoewel de Steenuilen niet evenzeer op muizen zijn gefixeerd als Kerkuilen, is een goed muizenjaar ook een goed steenuilenjaar. Dit zien we door de stijging in het nestgemiddelde van 2,58 naar 2,68 pulli per nest.

Deze gemiddelden worden genoteerd bij de laatste (meestal de enige) controle, vaak bij het ringen van de jongen. Spectaculair is deze stijging niet te noemen. Onze Kerkuilen in de regio hadden een gemiddelde nestgrootte van 3,31, dat is nog 0,63 jong meer dan hun neefjes. Ter vergelijking: in 2020 werd een nestgemiddelde van 3,29 opgetekend, in

2014 een absoluut record van 3,69! Een vol jong meer per nest dan in 2023. Komt er in 2024 een nieuwe piek? We zijn benieuwd!

Helaas ook een stijgend aantal mislukkingen

Het viel op dat we met 19 % mislukte broedsels (in Veurne 22 %) aan de hoge kant zitten, zeker wanneer dit wordt vergeleken met de cijfers van 2019-2022 (11-13 %). Dit is zeker een werkpuntje. Onze huidige controleluikjes bevinden zich achteraan de kast. Wanneer het vrouwtje nog op eieren zit, vormt dit bij controle een verhoogd risico op verstoring. Dit kan beperkt worden door later te controleren, maar door de variatie in legdatum kan dit laatste gegeven twee tot drie weken verschillen zodat algemene richtlijnen om te starten met controles niet evident zijn. We stellen voor volgend jaar twee nieuwe maatregelen voor die dit cijfer terug richting

Op deze locatie was er in december 2023 terug bezetting, na twee jaar onbezette nestkast en geen reactie bij geluidsinventarisatie in maart 2023. Deze twee ezels waren ook teverree.

10-15% moeten brengen. Hiervoor moeten we de kans op een controle wanneer het vrouwtje nog op eieren zit tot een absoluut minimum beperken. Vooreerst komen er duidelijk strengere richtlijnen voor de controles van de nestkasten.

De laatste twee weken van mei zullen enkel visuele controles van de nestkast gebeuren: is er een modder- of 'vet' randje aan de nestopening wat wijst op bezetting? Indien dit het geval is, wordt nagegaan of er een voldoende sterke geur van jonge Steenuilen aanwezig is. Is dit niet het geval, dan wordt het openen van de nestkast uitgesteld tot dit wel het geval is. Een neus voor Steenuilen is dus absoluut vereist!

Een tweede maatregel die we invoeren is het voorzien van een afneembaar sas aan de voorzijde van de nestkast zodat de invasieve ingreep achteraan achterwege blijft. Dit zal natuurlijk maar toepasbaar zijn voor onze nieuwe nestkasten.

Een zeldzaamheid bij het ringen van Steenuilen: een nest met vijf jongen in Bulskamp (juni 2023)

Monitoringproject Veurne: inventarisatie in Houtem, Beauvoorde en De Moeren

Ons doel is om een opvolgingssysteem te ontwikkelen dat ons in staat stelt om een goed beeld te krijgen van de populatie Steenuilen in Veurne en dit op een permanente basis. We baseren ons hiervoor op gegevens uit onze driejaarlijkse inventarisaties (via geluidsopnames), aangevuld met onze jaarlijkse gebiedsdekkende nestkastgegevens.

De laatste inventarisatieronde in Veurne dateert ondertussen van de periode 2008-2012. Na meer dan tien jaar was het dus broodnodig om opnieuw eens de vinger aan de pols te houden en te starten met een gebiedsdekkende inventarisatie. In 2023 inventariseerden we drie grote deelgemeenten: Houtem, Beauvoorde en De Moeren. Met 17 territoria kon Houtem tegenover de vorige periode (20, -15 %) goed standhouden. Ook de gemiddelde dichtheid per km² bleef met 1,34 mooi op peil (1,57).

Misschien wat verrassend kwam De Moeren beter naar voren met zes territoria, terwijl er in de vorige periode maar één territorium hoorbaar bezet was (+5). Hier bleek duidelijk dat onze nestkastenactie in dit gebied zijn vruchten had afgeworpen! De grootste teleurstelling kwam vanuit Beauvoorde waar we nog slechts 14 roepende mannetjes hoorden reageren. De vorige keer bedroeg dat aantal nog 23 (-39 %). De dichtheid bedroeg 0,96 terr./km². In Beauvoorde waren een aantal verliezen duidelijk gerelateerd aan biotoopverlies. De begraasde weilanden rond het erf verdwenen, waardoor ook de kansen voor de Steenuil teniet werden gedaan. Globaal is er voor deze drie gemeenten een daling te zien van 44 territoria naar 37, ofwel -16 %.

In 2024 gaan we verder met de deelgemeenten Bulskamp, Veurne en Booitshoeke. Benieuwd hoe daar de evolutie zal zijn.

Kris Degraeve

Deelgemeente	km²	Territoria	Dichtheid
Beauvoorde	14,6	14 (23)	0,96 (1,57)
Houtem	12,7	17 (20)	1,34 (1,57)
De Moeren	11,6	6 (1)	0,52 (0,09)
Totaal	38,9	37 (44)	0,94 (1,08)

Rechts op de foto het duidelijk groter en breder vrouwtje E405036, geringd langs de Conterdijk in Wulpen door Jeroen Arnoys op 13 juni 2013 als pullus, eerste controle op 18 december 2023 in de nestkast samen met man.